

Till Stockholms Hamn AB:s styrelse

Remiss av Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2015-2021 samt

Behovsbedömning, omfattning och detaljeringsgrad av miljökonsekvensbeskrivningen för Norra Östersjöns vattendistrikt med anledning av miljöbedömning av åtgärdsprogram 2015-2021

Bakgrund

Kommunstyrelsen har 2012-12-12 översänt ovanstående remiss för yttrande till senast 2013-03-19. Remissmaterialet kommer från ”Vattenmyndigheten Norra Östersjöns Vattendistrikt” (Länsstyrelsen Västmanlands län) som har skickat ut materialet till berörda kommuner och regionalförbund, länsstyrelser, vattenråds - och vattenvårdsorganisationer samt myndigheter och branschorganisationer.

Bild 1. Norra Östersjöns vattendistrikt



Genomförande av EU:s vattendirektiv innebär att arbetet ska ske på ett likartat sätt och mot gemensamma mål i hela Europa. Arbetet ska vara inriktat på att minska föroreningar, främja hållbar vattenanvändning och förbättra välbefindandet för de vattenberoende ekosystemen. Målet är att uppnå god vattenstatus till år 2015 och senast år 2027. Om det av tekniska, ekonomiska eller naturliga skäl är omöjligt att uppnå god status 2015 kan vattenmyndigheten besluta om undantag. Olika typer av undantag kan fastställas, dels kan

målåret för när kvaliteten ska vara uppnådd skjutas fram och dels kan kravet på vilket kvalitet som ska uppnås sänkas.

Vattenförvaltningsarbetet enligt EU:s ramdirektiv för vatten bedrivs i 6-årscykler där varje cykel avslutas med beslut om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Den första förvaltningscykeln avslutades 2009. Samma år inleddes den nuvarande förvaltningscykeln som sträcker sig fram till 2015. I varje cykel genomförs ett antal olika arbetsmoment som är starkt sammankopplade och beroende av varandra. I varje cykel analyseras och beskrivs tillståndet i vattenförekomsterna. I slutet av varje cykel fastställer vattendelegationen i distriktet åtgärdsprogram. Förvaltningsplan och miljökvalitetsnormer blir utgångspunkt för arbetet under kommande cykel.



Bild 2. Övergripande tidplan för förvaltningscykeln med fokus på de formella samråden.

I Sverige är några av de viktigaste verktygen för att uppnå vattenförvaltningens mål miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet. En viktig princip är att åtgärderna ska vara kostnadseffektiva, miljökvalitetsnormerna ska uppnås på billigast tänkbara sätt och att den som bidragit till föroreningen också ska vara med och betala för att återställa miljön. I åtgärdsprogrammet redovisas därför hur stor andel av åtgärdskostnaderna som kommer att belasta jordbruket, skogsbruket, energisektorn, industrin, hushållen, kommunerna och staten.

Remissmaterialet består av två delar, ”Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor” samt ett utkast till ”Behovsbedömning, omfattning och detaljeringsgrad av Miljökonsekvensbeskrivning”. I den förstnämnda delen ”Arbetsprogram” finns i olika avsnitt särskilda frågeställningar som Vattenmyndigheten önskar få besvarade varav flertalet rör frågan om remissinstanserna delar uppfattningen om vilka som är Väsentliga frågor inom olika områden. De väsentligaste frågorna i Arbetsprogrammet framgår av bifogad [bilaga](#).

I den andra delen av remissmaterialet ”Behovsbedömning” finns ett utkast till Miljökonsekvensbeskrivning som är under utveckling och som kommer att förändras i takt med framtagandet av åtgärdsprogrammet. Materialet saknar bland annat helt beskrivningar av miljöförutsättningar, bedömningar av miljöpåverkan, förslag på åtgärder

samt uppföljning av faktiskt, betydande miljöpåverkan. Här önskas istället synpunkter på behovsbedömning av dokumentet samt om rätt avgränsningar skett och på lämplig nivå.

Samrådsdokumenten i sin helhet återfinns på denna sida:

<http://www.vattenmyndigheterna.se/SV/NORRA-OSTERSJON/DELTAGANDE-OCH-DIALOG/SAMRAD-INFOR-STORRE-BESLUT/SAMRAD-FORVALTNINGSCYKEL-2009-2015/Pages/default.aspx>

Stockholm Hamn AB:s synpunkter

Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor

Vattenmyndigheten har på ett ambitiöst sätt försökt beskriva hur samrådsförfarandet går till samt hur och när det finns möjlighet att påverka arbetet. Trots detta anser Stockholms Hamn att det är svårt att få en klar bild av hur synpunkter och förslag på kompletteringar kommer att hanteras och bearbetas i den fortsatta processen. Remissmaterialet skulle enligt Stockholms Hamns uppfattning vinna på förenkling och att vissa termer/begrepp användes genomgående i dokumenten.

Väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplanen

Stockholms Hamn anser att Vattenmyndigheten i huvudsak ger en tydlig och bra bild av vattendistriktets utmaningar med prioritering av de miljöproblem som finns inom Norra Östersjöns vattendistrikt. Som myndigheten beskriver i programmet är hela 95 % av kustvattnet påverkat av övergödning som är det främsta problemet, förorsakad av aktiviteter i jordbruket, utsläpp från avloppsreningsverk, enskilda avlopp och lokalt även från dagvatten och industrier.

Under avsnittet ”Miljöavgifter och metaller” noterar Stockholms Hamn att Vattenmyndigheten slår fast att större hamnar är en källa till föroreningar, utan vidare fördjupning. Det hade varit rimligt om dess påverkan mer utförligt beskrivits och redovisats i sammanställningen. En påvisbar påverkan på miljön redovisas däremot för småbåtshamnar där impregnerade båtbottnar avsöndrar framförallt TBT (tributyltenn). Här pågår visserligen en utfasning av giftiga ämnen i färgerna men förslag på åtgärder för att åstadkomma fler båtvtätter och bättre miljövänliga båtbottnfärger, vara önskvärt i ett kommande förslag till miljökonsekvensbeskrivning och åtgärdsprogram. För kommersiella fartyg registrerade inom EU är nymålning med färger innehållande dessa medel förbjudna sedan 2003.

Något som också bör kunna utvecklas i kommande program är på vilket sätt klimatförändringen kan påverka giftiga ämnens tillgänglighet och påverkan på miljön. En beskrivning där prognoser och scenarier finns redovisat för hur en förändrad temperatur, nederbörd, vindförhållanden, skyfallsfrekvens, m.m. påverkar spridning av miljögifter i

vårt ekosystem, bör enligt Stockholms Hamn också vara en viktig del i kommande åtgärdsprogram.

I Arbetsprogrammet redovisas att stora delar av distriktet är drabbat av försurning, vilket beror på en kombination av kalkfattig berggrund med magra, tunna jordar och en hög belastning av försurande ämnen. Mindre sjöar och vattendrag i Bergslagsområdet i nordvästra delarna av vattendistriktet, samt delar av Södermanland är mest drabbade. Här framhålls att internationell sjöfart numera, efter att landbaserade källor kraftigt har minskat sina utsläpp, är den enskilt största källan till nedfall av försurande ämnen i Sverige. Stockholms Hamn konstaterar att den tillåtna svavelhalten i marint bränsle redan från år 2015 kommer att minska till högst tillåtna 0,1 viktprocent vilket positivt kommer att minska försurningsprocessen, även om riskerna med ökad tung lastbilstrafik, som konsekvens av det så kallade svaveldirektivet, kan komma medföra andra miljömässigt negativa effekter för vattendistriktet.

Stockholms Hamn delar uppfattningen att Mälaren som den särklassigt viktigaste dricksvattenresursen i regionen och försörjer cirka 2 miljoner människor med vatten, måste skyddas och minska sin sårbarhet. Här gäller det bland annat att logistiska lösningar för sjöfarten används som minskar behovet av transporter av farligt gods som olja, gas och kemikalier i känsliga områden, samt att dagens uppenbara brist på reservvattentäkter ifall Mälaren skulle bli obrukbar, måste prioriteras i ett åtgärdsprogram.

Stockholms Hamn, som också sköter regleringen av Mälarens vattennivå, konstaterar att risken för översvämning på grund av höga vattenstånd i Mälaren avsevärt kommer att minska genom byggandet av den nya slussen i Stockholm. Den kommer att öka avbördningskapaciteten från 800 m³/sekund till 2000 m³/sekund.

Samverkan

I avsnittet om samverkansformerna, den vattenrelaterade övervakningen och dataflödet redovisas att det i distriktet finns drygt ett 20-tal vattenorganisationer, olika vattenvårdsförbund, med flera, som bedriver samverkan lokalt. Det finns cirka 3 700 aktiva övervakningsstationer, varav de flesta är belägna i vattenförekomster. Stockholms Hamn delar uppfattningen att samverkan mellan berörda aktörer behöver förbättras, resurser bör samordnas för effektivare övervakning. En större, regional samordning möjliggör en mer kvalitativ datainsamling och utveckling av metodarbete. Här skulle Stockholms- och Uppsala läns Luftvårdsförbund, som samordnar regionens miljöövervakning av luft i 35 kommuner, kunna vara en förebild.

Övervakning

Stockholms Hamn anser att Vattenmyndigheten i detta avsnitt väl beskriver och prioriterar behovet av övervakning, samordning och styrmedel. Som myndigheten

beskriver är förbättringsbehoven inom exempelvis grundvattenbevakning, övervakning av miljögifter och övervakning av skyddade områden, mycket stora.

Kartläggning och analys

Stockholms Hamn stöder inriktningen med att utveckla den ekonomiska analysen som utifrån prognoser för bland annat befolkningsmängd, arbetstillfällen, förädlingsvärde innebär en samhällsekonomisk analys av vattenanvändningen i distriktet. Den övergripande principen att vattenförvaltningen ska eftersträva full kostnadstäckning är viktig, det vill säga att förorenaren betalar (polluter pays principle).

Ytvattenförekomster som förekommer i anslutning till bland annat hamnanläggningar kan av Vattenmyndigheten förklaras vara ”kraftigt modifierad” (En ytvattenförekomst som till följd av fysiska förändringar genom mänsklig verksamhet på ett väsentligt sätt har ändrat karaktär). För att förklaras som ”kraftigt modifierad” måste den alltså vara av visst angivet slag men också ha ett stort samhällsekonomiskt intresse. Stockholms Hamn delar utredningens förslag om att kunskapsunderlaget för sådana utpekade vattenförekomster behöver utvecklas och att mer enhetliga metoder på nationell nivå behöver tas fram. Det är också viktigt att avgränsningen mellan icke kraftigt modifierade vatten och kraftigt modifierade vatten görs på ett genomtänkt sätt som inte leder till lösningar i framtiden. För t.ex. större tätorter torde det ligga i sakens natur att tätorter expanderar och vid klassningen av vatten såsom kraftigt modifierat bör klassningen ske med viss marginal.

Miljö kvalitetsnormer

I Arbetsprogrammet redovisas att det funnits en efterfrågan av vägledning och praxis för tillämpning av miljö kvalitetsnormer för vatten. En studie som presenteras i programmet visar också tydligt på att tillämpningen av miljö kvalitetsnormerna spretar och att det ännu så länge inte finns någon klar och tydlig rättstillämpning. Stockholms Hamn delar denna uppfattning. Stockholms Hamn vill särskilt framhålla att miljö kvalitetsnormerna i vattenförvaltningsordningen och i de miljö kvalitetsnormer som vattenmyndigheterna fastställt, inte ska framstå som gränsvärdesnormer eller som målsättningsnormer, vilket Stockholms Hamn anser stå i strid med reglerna som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Åtgärdsprogram

Stockholms Hamn stöder Arbetsprogrammets förslag på prioriterade arbetsmoment och särskilt viktiga frågor i ett reviderat åtgärdsprogram, till 2015. Om föreslagna åtgärder också vidtas kommer miljö kvalitetsnormerna att kunna följas. Det kräver, som Arbetsprogrammet beskriver, en tydlig koppling mellan styrmedelsåtgärder och fysiska åtgärder för att visa att åtgärdsprogrammet är genomförbart.

Stockholms Hamn stöder också inriktningen att ekonomisk rimlighet skall gälla, så att kostnader för de nödvändiga åtgärderna kan vägas mot nyttan. Här redovisar

Vattenmyndigheten i Arbetsprogrammet på ett bra sätt att man kommer utveckla arbetet med att beskriva kostnader, kostnadseffektivitet och miljönytta

Ny förvaltningsplan och rapportering

Enligt vattenförvaltningsförordningen ska förvaltningsplanen revideras minst vart sjätte år och när förvaltningsplanen är beslutad rapporteras den till EU-kommissionen. Förra rapporteringen genomfördes 2010 och nästa sker 2016. Stockholms Hamn anser att Arbetsprogrammets inriktning för detta arbete, med tillkommande justeringar från berörda kommuner, myndigheter, med flera, kommer ge ett bra underlag för det område som bland annat Norra Östersjöns vattendistrikt omfattar.

Behovsbedömning, omfattning och detaljeringsgrad av Miljökonsekvensbeskrivning

Förslaget till utkast på Miljökonsekvensbeskrivning är i sin formella struktur godtagbar men saknar, eftersom Åtgärdsprogram 2015-2021 inte finns framtaget, generellt miljöbedömningar och konkreta förslag till åtgärder. Frånvaron av analys och förslag gör att Stockholms Hamn avstår från att kommentera denna del.

Förslag

Styrelsen föreslås besluta

att som svar på remissen åberopa och överlämna upprättat tjänsteutlåtande

att omedelbart justera ärendet

Stockholm den 22 februari 2013

Johan Castwall
VD

Gun Rudeberg
Chef Juridik och Samhälle

Viktigaste frågorna avseende:**”Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2015-2021”****Särskilda utmaningar för Norra Östersjöns vattendistrikt**

- Övergödning - fortfarande ett stort problem
- Miljögifter och metaller – nya och gamla synder behöver åtgärdas
- Fysisk påverkan
- Försurning
- Främmande arter – ett hot med dåligt kända konsekvenser
- Klimatförändringar
- Exploatering
- Dricksvattenförsörjningen måste säkras
- Översvämningar

Samverkan

- Arbetet med kunskapsspridning behöver förbättras genom målgruppsanpassad information
- Samverkansformerna behöver utvecklas
- Framtida utmaningar kräver samverkan

Övervakning

- Den vattenrelaterade övervakningen behöver utvecklas och förbättras för att tillgodose vattenförvaltningens behov
- Dataflödet från provtagning till datavärddar behöver säkras för ett bättre kartläggnings- och åtgärdsarbete
- Styrmedel och lagar behöver utvecklas för att förbättra övervakningen och underlag för kartläggnings- och åtgärdsarbetet
- Tryggad finansiering för att få en långsiktigt förbättrad övervakning

Kartläggning och analys

- Vattenförekomstindelningen justeras för att bättre möta vattenförvaltningens krav och behov
- Bedömningsgrunder och vägledning behöver utvecklas för att förbättra säkerheten i statusklassificeringar

- Klassificeringar och bedömningar från föregående förvaltningscykel verifieras genom förbättrat underlag och utvecklade analysmetoder
- Ekonomisk analys som stöd för riskbedömning och vattenanvändarnas samhällsekonomiska betydelse
- Arbetet med kraftigt modifierade och konstgjorda vatten behöver utvecklas

Miljö kvalitetsnormer

- Underlag för statusklassificeringar och bedömning av åtgärders nytta behöver förbättras så att väl definierade miljö kvalitetsnormer kan fastställas
- Stöd och vägledning måste tas fram så att miljö kvalitetsnormerna kan tillämpas på ett korrekt och enhetligt sätt

Åtgärdsprogram

- Skapa en tydlig koppling mellan styrmedelsåtgärder och fysiska åtgärder för att visa att åtgärdsprogrammet är genomförbart
- Förbättrad styrmedelsanalys för att få till rätt åtgärd med rätt medel på rätt plats
- Bättre koppla vattenförvaltningens åtgärdsprogram till svenskt övergripande och långsiktigt miljöarbete för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten

Ny förvaltningsplan och rapportering

- Vattenmyndigheten behöver i samverkan med berörda ta fram en sammanfattande, framtidsinriktad och användbar förvaltningsplan
- Rapporteringen till EU behöver effektiviseras genom utökad samordning mellan ansvariga myndigheter